

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

การบำรุงรักษาเครื่องจักรกลเชิงป้องกัน กรณีศึกษา
กองเครื่องจักรกล สำนักงานระบายน้ำ

จัดทำโดย นาย จิระพงศ์ ระเบียบ
ตำแหน่ง นายช่างเครื่องกลชำนาญงาน
กองเครื่องจักรกล สำนักงานระบายน้ำ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๔
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

คำนำ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหาร มหา
นคร ระดับต้น รุ่นที่ ๓๔ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการบำรุงรักษา เครื่องจักรกล ของกองเครื่องจักรกล สำนัก
การระบายน้ำ ในพื้นที่เขตพระนคร จำนวน ๓๕ เขต ให้สามารถใช้งานได้ดีและมีประสิทธิภาพ

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณอาจารย์ไพโรจน์ จันเจือ หัวหน้าสถานีดับเพลิงบางกะปิ สำนักงาน
เขตบางกะปิ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการจัดทำรายงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
และหวังว่ารายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและผู้ que ศึกษาค้นคว้าต่อไป

จิระพงศ์ ระเบียบ

๒๘ มกราคม ๒๕๖๒

สารบัญ

หน้า

หัวข้อรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	๑
หลักการและเหตุผล	
วัตถุประสงค์	๒
เป้าหมาย	
ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน	๓
- การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis)	
- กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับงานซ่อมบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำ	๔
- แนวความคิดของ Lean Maintenance	๕
- ทฤษฎีการบริหารงาน ๔M	๖
- ทฤษฎีการบริหารงาน PDCA	๗
- ทฤษฎีการบริหารงาน POSDCORB	๘
กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	๙
ระยะเวลาการดำเนินการ	๑๑
งบประมาณ	๑๒
แนวทางการติดตามและประเมินผล	
ข้อเสนอแนะ	
ภาคผนวก	
บรรณานุกรม	
ประวัติผู้ศึกษา	

๑. หัวข้อรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

การบำรุงรักษาเครื่องจักรกลเชิงป้องกัน กรณีศึกษาของเครื่องจักรกล สำนักการระบายน้ำ

๒. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตมรสุม ซึ่งมีฝนตกชุกและมีปริมาณน้ำฝนสูงโดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายหลักของประเทศ ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นที่ราบลุ่มมีพื้นที่รับน้ำประมาณ ๑๖๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณหนึ่งในสามของพื้นที่ของประเทศ รับน้ำบางส่วนจากตอนเหนือของพื้นที่ซึ่งมีระดับสูงกว่าและไหลผ่านกรุงเทพมหานครเพื่อลงทะเลที่ปากอ่าวไทย

กรุงเทพมหานครในอดีตมีห้อย หนอง คลอง บึง และที่ว่างเป็นจำนวนมาก ประชาชนใช้น้ำเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันเพื่อการอุปโภคบริโภคซึ่งในขณะนั้นไม่มีปัญหาน้ำท่วมมากนัก อีกทั้ง ความเดือดร้อนเสียหายทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากสภาวะน้ำท่วมยังไม่รุนแรงมากนัก ต่อมาความเจริญ ของ กรุงเทพมหานครได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วเกินกว่าที่การผังเมืองและการใช้ที่ดินและการสาธารณสุขภาค รวมทั้ง มาตรการในการระบายน้ำและการป้องกันน้ำท่วมที่วางไว้จะรับได้ ผนวกกับปัญหาแผ่นดินทรุด จึงก่อให้เกิด ปัญหาน้ำท่วมทวีความรุนแรงมากขึ้น

สำนักการระบายน้ำ มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้กรุงเทพมหานครมีสิ่งแวดล้อมด้านการ ระบายน้ำ และการจัดการคุณภาพน้ำที่ดี มุ่งสู่การเป็นมหานครที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน โดยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการตาม แผนปฏิบัติการราชการกรุงเทพมหานคร ตามนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และแผนพัฒนา กรุงเทพมหานคร ระยะเวลา ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๗๕) ซึ่งมียุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่จะขับเคลื่อนการ พัฒนากรุงเทพมหานคร ในด้านกายภาพ และด้านการบริหารจัดการองค์กรที่มีศักยภาพในการแข่งขันตาม หลักธรรมาภิบาล ภายใต้วิกฤติปัญหาอุปสรรคต่างๆ โดยเฉพาะวิกฤตการณ์อุทกภัย ในปี ๒๕๕๔ ซึ่งสำนักการ ระบายน้ำเป็นหน่วยงานหลักในด้านการป้องกันน้ำท่วมและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำเป็นต้องเร่งดำเนินการซ่อมแซม ปรับปรุง ระบบป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำ ที่มีอยู่ให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งดำเนินการจัดการคุณภาพน้ำให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ สำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาดำเนินการเพื่อตอบสนองนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คือมหานครแห่ง ความปลอดภัย

สำนักการระบายน้ำ ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมให้ครอบคลุมพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ซึ่ง องค์กรประกอบสำคัญสำคัญประการหนึ่งซึ่งนับว่ามีความสำคัญต่อระบบการระบายน้ำและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในสถานการณ์ปัจจุบันนั่นก็คือ เครื่องสูบน้ำและเรือผลักดันน้ำที่มีการใช้งานอย่างหนักและต่อเนื่องประกอบ กับเครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์เครื่องจักรกลนั้นมีอายุการใช้งานมาเป็นเวลานาน ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงที่จะเกิด ความชำรุดและขัดข้องของระบบต่างๆ เสียหายได้โดยง่ายขึ้นและมีความถี่ในการซ่อมและบำรุงรักษา อีกทั้ง ไม่สามารถเข้าปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากสภาพของสังคมเมืองที่มีความเจริญเพิ่ม มากขึ้น รวมถึงมีพื้นที่ชุมชนแออัดอีกทั้งปัญหาทางด้านการจราจรที่ติดขัดของกรุงเทพมหานคร ส่งผลกระทบ ในการเข้าไปดำเนินการแก้ไขล่าช้าและเสียเวลานาน

จากปัญหาดังกล่าวทำให้การจัดซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซล และเรือผลักดันน้ำ ของสำนักการระบายน้ำ เป็นไปด้วยความล่าช้าและมีระยะเวลาในการดำเนินการ จัดซ่อมเป็นระยะเวลายาวนานมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านการซ่อมและขาดการบำรุงรักษาอย่างถูกวิธีและเป็นระบบตามรอบเวลาของบริษัทผู้กำหนด ส่งผลให้เครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซลและเรือผลักดันน้ำ ของสำนักการระบายน้ำ ขำรดจนไม่สามารถทำงานได้ส่งผลทำให้เครื่องสูบน้ำและเรือผลักดันน้ำทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ทำให้ผู้ทำการศึกษาระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการจัดซ่อมและบำรุงรักษาเชิงป้องกันและเป็นวิธีการที่ดีและถูกต้อง เพื่อลดความเสียหายต่อการชำรุดในเบื้องต้นของเครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซลและเรือผลักดันน้ำ ของสำนักการระบายน้ำ ซึ่งนับว่าเกิดประโยชน์ในการจัดลำดับความสำคัญของการซ่อมและบำรุงรักษาเชิงป้องกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และจะไม่ส่งผลกระทบในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมโดยรวมของกรุงเทพมหานครพร้อมทั้งช่วยลดปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนและผู้ใช้รถใช้ถนนในช่วงฤดูฝนที่มีสภาพฝนตกหนัก และมีน้ำรอการระบายตามผิวการจราจรและถนนสายหลักในพื้นที่จุดอ่อนน้ำท่วมต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมู่บ้านชุมชนในพื้นที่ลุ่มต่ำที่มีน้ำท่วมขัง ก็จะได้รับบริการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องมีการควบคุม ดูแลระบบการซ่อมและบำรุงรักษาเชิงป้องกันอย่างถูกวิธีตามมาตรฐานของบริษัทผู้ผลิตกำหนด เพื่อยืดอายุการใช้งานของเครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซลและเรือผลักดันน้ำ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอีกทั้งเป็นการช่วยประหยัดงบประมาณด้านการและยังสามารถรองรับปัญหาที่เกิดในสภาวะวิกฤตฝนตกหนักเป็นระยะเวลานานและต่อเนื่องจนเป็นเหตุให้เกิดน้ำท่วมขัง เครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซลและเรือผลักดันน้ำไม่เพียงพอต่อการใช้งานจึงจำเป็นต้องจัดทำแผนการบำรุงรักษาเชิงป้องกันเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงระบบการซ่อมให้มีประสิทธิภาพและสามารถรองรับกับสภาพปัญหาขัง เครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซลและเรือผลักดันน้ำ ที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างยั่งยืนต่อไป

โดย สำนักการระบายน้ำ มีหน้าที่ในการรับผิดชอบสนับสนุน ติดตั้ง และซ่อมบำรุง เครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซล เรือผลักดันน้ำและเครื่องจักรกล เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อวางแผน ควบคุม และดำเนินการเกี่ยวกับการบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซล เรือผลักดันน้ำและเครื่องจักรกลให้สามารถใช้งานได้ดีและมีประสิทธิภาพ

๒. เพื่อกำหนดแนวทางจัดหา อะไหล่ อุปกรณ์ รวมทั้งซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำ เครื่องยนต์ ดีเซล เรือผลักดันน้ำและเครื่องจักรกล มากขึ้น

๔. เป้าหมาย

๑. เครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซลและ เรือผลักดันน้ำ มีปริมาณที่เพียงพอต่อการใช้งานและมีการบำรุงรักษาเชิงป้องกันให้มีความพร้อมต่อการใช้งาน และลดงบประมาณด้านการซ่อมและการจัดหาเครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซลและ เรือผลักดันน้ำ

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน

จากประเด็นยุทธศาสตร์มหานครปลอดภัย สภาพแวดล้อมในระบบนิเวศระดับโลกถูกทำลาย สภาพภูมิอากาศโลกเปลี่ยนแปลงไป โดยธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์อย่างรุนแรง ที่มีความสัมพันธ์กันทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่น ประเทศภูมิภาคและโลก ปรากฏการณ์ภัยธรรมชาติในหลายพื้นที่ทำ ผู้นำประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญต่อการทบทวนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะประเทศไทยและกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้ประสบหาอุทกภัยในปี ๒๕๕๔ สภาพแวดล้อมในเมืองเสียหายอย่างมากในวงกว้าง ส่งผลให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาด้านความปลอดภัยของ กรุงเทพมหานครแบบบูรณาการ ซึ่งต้องพัฒนาระบบการอยู่อาศัยอย่างร่วมกันของสิ่งมีชีวิต ซึ่งต้องพัฒนาระบบการอยู่อาศัยอย่างร่วมกันของสิ่งมีชีวิต และการปลูกสร้างต่างๆ ที่ต้องสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ ในระบบนิเวศทั้งในและนอกพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ดังนั้น ในปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ กรุงเทพมหานครจะมุ่งฟื้นฟูและพัฒนาสภาพแวดล้อมของเมืองให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร สู่มิเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนให้มีความปลอดภัย โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ การเรียนรู้ และวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ยังมุ่งสร้างความร่วมมือกับประชาชน ลดขยะมูลฝอย มลพิษทั้งทางอากาศ น้ำ และเสียง รวมทั้งส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างประหยัดคุ้มค่า ตลอดจนเร่งให้เกิดการพัฒนาทางเลือกเพื่อลดภาวะโลกร้อนและปลูกต้นไม้ยืนต้น เพื่อความร่มรื่นของเมืองมีความน่าอยู่อย่างยั่งยืนมีความปลอดภัยจากมลพิษ และภัยพิบัติ

การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis)

จุดแข็งของการบำรุงรักษาเครื่องจักรกล (S :Strength)	จุดอ่อนของการบำรุงรักษาเครื่องจักรกล (W : Weakness)
<ul style="list-style-type: none"> - บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และการทำงานเป็นทีม สามารถดำเนินการตามแผนงานการซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องจักรกลได้อย่างมีประสิทธิภาพ - คุณภาพงานซ่อมบำรุงเชิงป้องกันดีขึ้น ซ่อมบำรุงรวดเร็ว ประหยัดเวลาปฏิบัติงาน ประหยัดบุคลากร - ก่อนการลงพื้นที่ปฏิบัติงานตามเขตต่างๆ มีการประชุม แบ่งหน้าที่ ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นก่อนการลงมือปฏิบัติงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้งบประมาณสูงในช่วงแรก,หาระบบขัดข้องอาจเกิดความผิดพลาดได้ - ความล่าช้าของขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้าง เนื่องจากมีระเบียบขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างหลายขั้นตอน ส่งผลต่อการดำเนินการจัดหาอะไหล่เพื่อใช้ในการบำรุงรักษาเครื่องจักรกลเกิดความล่าช้า

โอกาสของการบำรุงรักษาเครื่องจักรกล (O : Opportunity)	อุปสรรคของการบำรุงรักษาเครื่องจักรกล (T : Threat)
<ul style="list-style-type: none"> - การซ่อมบำรุงเชิงป้องกันสามารถดำเนินการได้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น ช่วยแก้ไขปัญหาคุลากรที่มีอย่างจำกัด - พัฒนาบุคลากรโดยการจัดฝึกอบรมเพื่อให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถในการทำงานมากขึ้น - การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน ด้านดาวเทียมทำให้ทราบถึงสภาพภูมิอากาศโดยผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์โฟนเพื่อช่วยให้การทำงานมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพปัญหาการจราจรที่ติดขัด ทำให้การเดินทางตามแผนงานการซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องจักรกลเกิดความล่าช้า - ใช้หลักการทำงานเป็นทีม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชา - ขาดการสนับสนุนจากภาคเอกชน

กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับงานซ่อมบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำ

กลยุทธ์ (Action)	ตัวชี้วัด	๕ ปีแรก (๒๕๕๖-๒๕๖๐)	ระยะ ๑๐ ปี (๒๕๖๑-๒๕๖๕)	ระยะ ๑๕ ปี (๒๕๖๖-๒๕๗๐)	ระยะ ๒๐ ปี (๒๕๗๑-๒๕๗๕)
<p>เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการระบายน้ำทั้งระบบอย่างมีประสิทธิภาพสามารถรองรับปัญหาน้ำท่วมขังพื้นที่อันมีสาเหตุมาจากน้ำฝนโดยการเพิ่มขีดความสามารถระบบระบายน้ำในถนนสายหลัก และการใช้พื้นที่แก้มลิง</p>	<p>๑)ความสามารถในการระบายน้ำจากถนนสายหลักที่มีปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องมาจากฝนตกภายในเวลา ๙๐ นาที (กรณีฝนตกต่อเนื่อง ๑ ชั่วโมง มีปริมาณฝนไม่เกิน ๑๐๐ มม.) (นาที)</p>	๒๗๐	๒๒๕	๑๑๐	๙๐
	<p>๒) ร้อยละของการสนับสนุนและให้บริการติดตั้งซ่อมบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำ เรือผลักดันน้ำ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของระบบระบายน้ำ (เปอร์เซ็นต์)</p>	๑๐๐			

สำนักการระบายน้ำ เป็นหน่วยงานหลักของกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบ ดำเนินการ ป้องกันแก้ไขในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตลอดจนดูแลรักษาระบบระบายน้ำต่างๆ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญอย่าง หนึ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของระบบในการระบายน้ำที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง คือ เครื่องสูบน้ำ ที่มีการใช้งานอย่างหนัก ต่อเนื่อง ประกอบกับเครื่องสูบน้ำหลายเครื่องมีอายุการใช้งาน ที่นานมาก ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงที่จะเกิด การขัดข้อง ชำรุดเสียหายได้ง่ายและบ่อยครั้ง อีกทั้งพื้นที่การปฏิบัติงานหลายพื้นที่มีอุปสรรคยากต่อการเข้าถึง และบางพื้นที่เครื่องท่อนแรงไม่สามารถเข้าปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากพื้นที่ชุมชนเมืองที่ หนาแน่น และสภาพการจราจรที่ติดขัด ส่งผลให้การเข้าปฏิบัติงานล่าช้า และใช้เวลาในการปฏิบัติงานเป็น ระยะเวลาานาน

แนวความคิดของ Lean Maintenance หมายถึง แนวคิดการบำรุงรักษาแบบลีน สำหรับ การดำเนินการขององค์การส่วนใหญ่มักเกิดความสูญเสียเปล่า ๗๐ - ๘๐ % ซึ่งแฝงอยู่ในรูปแบบต่างๆ เช่น ความสิ้นเปลืองวัสดุ เวลา การว่างงาน เครื่องจักรที่ถูกใช้ไม่เต็มกำลัง เป็นต้น ดังนั้นเพื่อการปรับปรุงคุณภาพ และผลกำไรจึงได้มีการประยุกต์แนวคิดลีนที่มุ่งแนวทางบูรณาการทำให้สามารถปรับปรุงกระบวนการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวงจรคุณภาพ (PDCA) ที่มุ่งการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เช่น

- การลดลงของปริมาณงานระหว่างผลิตผล ๙๐%
- ปรับปรุงการใช้พื้นที่สูงขึ้น ๗๕%
- ปรับปรุงคุณภาพให้สูงขึ้น ๙๐%

ดังนั้นแนวคิดลีนจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการสนับสนุนให้องค์กรมุ่งสู่ความเป็นเลิศ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า โดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ประสิทธิภาพทางด้านต้นทุน
๒. ให้ความสำคัญการจัดโครงสร้างขององค์กรเกี่ยวกับความรับผิดชอบ
๓. มุ่งปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
๔. ให้ความสำคัญต่อความพึงพอใจของลูกค้า

สำหรับการดำเนินกิจกรรมบำรุงรักษาจะมุ่งขจัดปัญหาความบกพร่องที่เกิดจาก เครื่องจักรกล ซึ่งการปรับเปลี่ยนรูปแบบกลยุทธ์บำรุงรักษาเชิงรับสู่การบำรุงรักษาเชิงรุกมากขึ้น โดยมุ่ง ขจัด ปัญหาสูญเสียเปล่าด้วยกิจกรรมปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นสามารถจำแนกประเภทได้ ๗ ข้อ ในงาน บำรุงรักษา ดังนี้

๑. การผลิตมากเกินไป การคาดการณ์มากเกินไปความจำเป็นสูญเสียเวลาและแรงงาน
๒. การรอคอย เช่น รอการซ่อมเครื่อง
๓. การขนส่ง การเดินหาเครื่องมือเมื่อต้องการใช้งาน แก้ไขโดยการจัดเครื่องมือ

ให้เป็นระเบียบ

๔. ความสูญเสียทางกระบวนการ โดยเฉพาะการบำรุงรักษาหลังเกิดเหตุขัดข้องและ คุณภาพงานแก้ไขซึ่งอาจเกิดผลกระทบในระยะยาว

๕. ความสูญเสียจากการเคลื่อนไหวกำหนดกิจกรรม PM อย่างเหมาะสม
๖. การจัดเก็บสินค้าคงคลังควรเก็บให้เหมาะสมเท่าที่จำเป็น
๗. ของเสียซ่อมซ้ำซาก สาเหตุหลักอันเนื่องมาจากการดำเนินการซ่อมไม่เหมาะสมต้อง

ทำอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลกระทบจากการขาดการซ่อมบำรุงรักษา

1. ทำให้เกิดความยุ่งยากในเรื่องของการบริหารจัดการทั้งในด้านการผลิต การส่งมอบ การซ่อมบำรุงรักษา การจัดหาจัดซื้อวัสดุ อะไหล่ รวมทั้งการเงินและบัญชี
2. ความสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าวัสดุ อะไหล่ ค่าจ้างแรงงาน และค่าธรรมเนียมประกันภายในกระบวนการผลิตมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น
3. การส่งมอบสินค้าไม่ตรงเวลาที่กำหนด
4. ไม่เกิดความปลอดภัยและมีความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน
5. ผลผลิตที่ได้ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การกำหนดแผนการปฏิบัติงานโดยการวิเคราะห์ SWOT

การวิเคราะห์ด้านอุปสงค์ เป็นการวิเคราะห์ความต้องการให้ระบบระบายน้ำมี เครื่องสูบน้ำ ไฟฟ้าและเรือผลักดันน้ำมีความพร้อมในการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง คือ

วิเคราะห์จากจำนวนประชากรที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งพบว่าตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๖๑ มีอัตราการเพิ่มของประชากรโดยเฉลี่ยของกรุงเทพมหานคร ปีละประมาณ ๑๑๘,๖๒๒ คน ซึ่งคาดว่าจะมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากร ประมาณ ๒๔๕,๕๔๒ คน ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบและความเดือดร้อนจากการที่เครื่องสูบน้ำไฟฟ้าและเรือผลักดันน้ำชำรุดเสียหายส่งผลกระทบต่อภาพรวมในการบริหารจัดการน้ำภายในกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ด้านอุปทาน เนื่องจากผู้บริหารจัดการเป็นองค์กรภาครัฐ ดังนั้น ด้านอุปทาน ควรจะมีการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเต็มที่เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร

โดยนำหลักวิชาการที่จะนำมาใช้วิเคราะห์ ได้คือ ๔M

เป็นทฤษฎีการบริหารโครงการที่ต้องคำนึงถึง ๔ องค์ประกอบ คือ

MAN คน เลือกคนให้ถูกกับงาน ให้เหมาะกับเนื้องาน คือ วางแผนกำหนดกำลังคนในการบริหารจัดการงานให้ถูกต้องเหมาะสม สามารถปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมาย

MONEY งบประมาณ ใช้อย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์ คือ กำหนดแผนการใช้จ่ายงบประมาณ รูปแบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เพื่อความคุ้มค่าในการใช้จ่าย สามารถควบคุม กำกับ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณได้ตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

MATERIAL ทรัพยากร วัสดุ หรือวัตถุดิบ คือ บริหารจัดการ การใช้ให้เกิดความคุ้มค่า

MENAGEMENT การเลือกวิธีการบริหาร การวางแผนกลยุทธ์ คือ การวางแผนการบริหารจัดการโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ภายใต้ความเสี่ยงที่ควบคุมได้และไม่สามารถควบคุมได้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินการที่จัดเจนควบคุมได้ กำหนดตัวชี้วัดและนิยามรวมถึงค่าเป้าหมาย เพื่อสามารถติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ได้

PDCA

การบริหารงานโดยเริ่มจากการวางแผนถึงลงมือปฏิบัติ จนกลับมาทบทวนแผนอีกเป็นวงรอบให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น

ซึ่งจะใช้หลักแนวคิด PDCA ในการพัฒนาแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนดังกล่าว เป็นกระบวนการทำงานที่จะมีการประเมินประสิทธิภาพของระบบและปรับปรุงเพื่อลดจุดอ่อน ทำให้เกิดการพัฒนาระบบให้ดีขึ้นต่อไป โดยหลักการของแนวคิดเรื่อง PDCA มีดังนี้

Plan คือการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายวางแผนการดำเนินการ ตลอดจนการกำหนดโครงสร้างทีมงาน และมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิด 4m ซึ่งมีใจความสำคัญเกี่ยวกับการวางแผนกำลังคน งบประมาณ ทรัพยากร และการดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบประเมินโครงการผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน

DO คือการดำเนินโครงการพัฒนาตามแผนงานที่วางไว้ และนำแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนที่พัฒนาเสร็จสิ้นไปทดลองใช้งานจริง

Check คือการติดตามผลการทำงานของแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนว่าสามารถทำให้ระบบการทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นจริงหรือไม่ สามารถทำให้ผลการประเมินโครงการมีความคล่องตัวมากขึ้นจริงหรือไม่ สามารถทำให้การประเมินผลโครงการมีความคล่องตัวมากขึ้นจริงหรือไม่และมีความคุ้มค่าต่อต้นทุนที่ใช้พัฒนาหรือไม่

Act คือการวิเคราะห์ผลการทำงานของแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ว่ามีจุดอ่อนในด้านใด หรือมีจุดไหนที่จำเป็นต้องปรับปรุง เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปพัฒนาแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นต่อไป

POSDCORB

P-Planning หมายถึง การวางแผน โดยการวางแผนโครงการ บริหารจัดการ การดำเนินโครงการ

O-Organizing หมายถึง การจัดการองค์การ โดยแบ่งงานตามบริบทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติ แบ่งส่วนความรับผิดชอบในการลงข้อมูล รายงานความคืบหน้าผลการดำเนินงาน รายงานสถานการณ์สภาพภูมิอากาศในแต่ละวัน

S-Staffing หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับตัวบุคคลในองค์การ บริหารกำลังคน สรรหาคัดเลือก เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง พัฒนาบุคลากรในองค์การ

D-Directing หมายถึง การอำนวยการ โดยผู้บริหารงานของหน่วยงานสามารถติดตามการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติได้ ติดตามผลความคืบหน้าการดำเนินงานด้านแผนงาน โครงการ งบประมาณ สถานการณ์สภาพภูมิอากาศในแต่ละวัน โดยใช้ข้อมูลที่ได้ช่วยในการตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการ

Co-Coordination หมายถึง การประสานงาน โดยการประสานส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามแผนงาน โครงการ งบประมาณ รวมถึงสถานการณ์สภาพภูมิอากาศในแต่ละวัน ในการบูรณาการร่วมกัน

R-Reporting หมายถึง การรายงาน โดยผู้ปฏิบัติจะรายงานข้อมูลต่างๆ ผ่านแอปพลิเคชันสมาร์ตโฟน ได้ทันทีหรือภายในระยะเวลาที่ผู้บริหารต้องการ ทั้งภายในและภายนอกสถานที่ราชการ ซึ่งผู้บริหารสามารถตรวจสอบและควบคุมได้

B-Budgeting หมายถึง งบประมาณ โดยผู้ปฏิบัติรายงานข้อมูลงบประมาณและการใช้จ่ายงบประมาณเป็นประจำทุกเดือนตลอดปีงบประมาณ สามารถตรวจสอบ ติดตามผล และเร่งรัดการดำเนินงานให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดได้

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๑. ผู้อำนวยการกองเครื่องจักรกล
๒. หัวหน้ากลุ่มงานซ่อมและบำรุงรักษา ๑
๓. เจ้าหน้าที่ช่วงที่ปฏิบัติงานด้านการสนับสนุน ติดตั้ง และซ่อมบำรุง เครื่องสูบน้ำ เครื่องยนต์ดีเซล เรือผลักดันน้ำและเครื่องจักรกล
๔. การวางแผนการซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องจักรกล (PM : weekly/monthly/ yearly)
๕. การวางแผนเครื่องจักรเข้าป้องกันอย่างเป็นระบบ เช่น วางแผนแบบสัปดาห์ วางแผนแบบรายเดือน วางแผน ๓ - ๖ เดือน วางแผนแบบรายปี

ที่	ขั้นตอน	รายละเอียด	ระยะเวลา (สัปดาห์)	ผู้รับผิดชอบ
๑	แต่งตั้งคณะทำงาน จัดทำระบบ PM เพื่อ งานซ่อมบำรุงรักษา	- รวบรวมคณะทำงาน ประกอบด้วย ข้าราชการและลูกจ้างที่เกี่ยวข้องด้านการซ่อมบำรุงรักษา ของกองเครื่องจักรกล	๒	- กองเครื่องจักรกล
๒	จัดทำขอบเขตงานสำรวจข้อมูลที่เป็น ก่อนเริ่ม ปรับปรุงการทำงานด้วยระบบ PM	- สำรวจข้อมูลการซ่อมบำรุงใน ภาพรวมก่อนการดำเนินการฝึกปรับปรุงการทำงานโดยใช้ระบบ PM - ระบุขอบเขตการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ด้วยระบบ PM - จัดทำแผนการปฏิบัติงาน	๔	- คณะทำงานฯ
๓	ขอความเห็นชอบ ขอบเขตงาน และรูปแบบวิธีการปรับปรุงงานด้วยระบบ PM	- ขอความเห็นชอบฯ จาก ผู้อำนวยการ กองเครื่องจักรกล	๒	- กองเครื่องจักรกล
๔	จัดประชุม อบรม เผยแพร่แนวทางการปฏิบัติงาน	- อบรมให้ความรู้พร้อมถ่ายทอดแผนงาน การซ่อมบำรุงรักษาด้วยระบบ PM ให้เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการซ่อมรับทราบ	๒	- กองเครื่องจักรกล สำนักงานเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร

ที่	ขั้นตอน	รายละเอียด	ระยะเวลา (สัปดาห์)	ผู้รับผิดชอบ
๕	ดำเนินการปรับปรุงระบบเดิมไปสู่ระบบ PM	-นำระบบ PM ไปใช้ปฏิบัติงานจริงตามหน่วยซ่อมบำรุงรักษาที่สอดคล้องกับแผนงานที่กำหนดไว้ และลงมือปฏิบัติงานอย่างจริงจัง	๘	- กองเครื่องจักรกล
๖	ประเมินผลการดำเนินงาน	- เปรียบเทียบผลการซ่อมบำรุงรักษา ก่อนมีระบบ PM และภายหลังการนำระบบ PM มาใช้ปฏิบัติงาน	๒	- คณะทำงานฯ
๗	นำผลการประเมินไปบูรณาการปฏิบัติงาน	- นำผลการประเมินไปปรับแก้ไขในส่วนที่ยังเป็นข้อบกพร่อง และภายหลังการดำเนินการปรับปรุงแล้วเสร็จให้ใช้ระบบ PM ที่มีการปรับแก้ไขแล้วอีกครั้ง พร้อมติดตามประเมินผล	๕	- คณะทำงานฯ

การบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำแบ่งเป็นไตรมาสตรวจเช็คตามระยะเวลาก่อนการติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ได้มีการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ ของสำนักงานเขต และเจ้าหน้าที่ของสำนักการระบายน้ำ อีกด้วย เพื่อที่จะได้ความรู้ใหม่ๆ เครื่องสูบน้ำได้มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขีดความสามารถสูงขึ้นไปเรื่อยๆ และได้ประสานงานกับสำนักงานเขตต่างๆ ในเขตที่รับผิดชอบโดยทาง Line เพื่อให้สามารถรับข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สามารถซ่อมบำรุงเครื่องสูบน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ท่วมในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนและเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับปัญหาน้ำท่วมขัง

วิธีการบำรุงรักษา โดยทั่วไปจะมีอยู่ด้วยกัน ๔ วิธี คือ

๑. การบำรุงรักษาเป็นประจำ (Routine Maintenance) เป็นการตรวจสอบเครื่องจักรกลประจำวัน ประจำสัปดาห์ ประจำเดือน หรือประจำปี
๒. การบำรุงรักษาหรือตรวจซ่อมตามแผนที่กำหนดไว้ (Periodic Scheduled Repair) อันเนื่องมาจากสภาพอายุการใช้งานของเครื่องจักรกลหรือวันว่างของเครื่องจักร
๓. การซ่อมฉุกเฉิน (Emergency Maintenance) เป็นงานซ่อมแซมเครื่องจักรอันเนื่องมาจากการชำรุด ชัดข้องโดยไม่มีการคาดการณ์ล่วงหน้ามาก่อน

๔. การซ่อมเพื่อตัดแปลง (Recovery Overhaul) เนื่องมาจากเครื่องจักรเก่าเกินไป หรือ เครื่องจักรที่มีการซ่อมแซมบ่อยครั้ง แต่แม้ว่าจะมีการซ่อมแซมหลายๆ ครั้งแล้ว ก็ยังไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องทำการปรับปรุงและตัดแปลง (Modified) ให้เหมาะสมกับการใช้งาน

๗. ระยะเวลาการดำเนินการ

ระหว่าง มกราคม - ธันวาคม ๒๕๖๒

เดือน	A	B	C	D	E	F	G
มกราคม	✓						
กุมภาพันธ์	✓	✓					
มีนาคม		✓	✓				
เมษายน			✓	✓			
พฤษภาคม				✓	✓		
มิถุนายน					✓		
กรกฎาคม					✓		
สิงหาคม					✓		
กันยายน					✓	✓	
ตุลาคม						✓	
พฤศจิกายน						✓	✓
ธันวาคม							✓

หมายเหตุ :

- A : แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำระบบ PM เพื่องานซ่อมบำรุงรักษา
- B : จัดทำขอบเขตงาน (TOR) สำหรับข้อมูลที่จะเป็นก่อนเริ่มปรับปรุงการทำงานด้วยระบบ PM
- C : ขอความเห็นชอบขอบเขตงาน และรูปแบบวิธีการปรับปรุงงานด้วยระบบ PM
- D : จัดประชุม อบรมเผยแพร่แนวทางการปฏิบัติงาน

E : ดำเนินการปรับปรุงระบบเดิมไปสู่ระบบ PM

F : ประเมินการดำเนินงาน

G : นำผลการประเมินไปบูรณาการการปฏิบัติงาน

๘. งบประมาณ

เบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๒ หมวดรายจ่ายย่อย (ค่าใช้จ่าย) รายการค่าซ่อมแซมยานพาหนะ วงเงินงบประมาณ ๒๔ ล้านบาท (ยี่สิบสี่ล้านบาทถ้วน)

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระดับผลผลิต(Output) และหรือระดับผลลัพธ์(Outcome)

การประเมินผล การดำเนินการโครงการดังกล่าว มีตัวชี้วัดความสำเร็จ และการประเมินผล ดังนี้

ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระดับผลผลิต(Output)

จำนวนเครื่องสูบน้ำที่ชำรุดเสียหายลดลงไม่เกินร้อยละ ๕๐ ในปีแรก ลดลงเหลือไม่เกินร้อยละ ๓๐ ในปีที่สอง และหมดไปภายในระยะเวลา ๓ ปี

๙.๒ วิธีการ / เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและการประเมินผล (สำเร็จ)

วิธีการประเมินผล

เปรียบเทียบจำนวนเครื่องสูบน้ำที่ชำรุดเสียหายก่อนและหลังการนำระบบ PM มาใช้งาน ว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด และสามารถแก้ไขปัญหาได้ตามเป้าหมาย และสามารถผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ได้หรือไม่ โดยการจัดทำข้อมูลเชิงสถิติโดยการหาค่าเฉลี่ยของเครื่องสูบน้ำที่ชำรุดเสียหาย โดยเปรียบเทียบก่อนและหลังการนำระบบPM มาใช้ในการปฏิบัติงานซ่อมบำรุงเพื่อประเมินผล

เครื่องมือ ข้อมูลเชิงสถิติ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระดับผลลัพธ์(OUTCOME)

ร้อยละของความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ ของเครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ที่สามารถสูบน้ำได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ชำรุดเสียหายบ่อยครั้ง

วิธีการประเมินผล สอบถามความพึงพอใจของประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากภัยน้ำท่วม

เครื่องมือ แบบสำรวจความพึงพอใจโดยการสำรวจจากประชาชนกลุ่มที่ได้รับความเสียหายจากภัยน้ำท่วม

๑๐. ข้อเสนอแนะ

การนำระบบซ่อมบำรุงรักษาเชิงป้องกันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นส่งผลให้เกิด

โอกาสในการชำรุดเสียหายของเครื่องสูบน้ำลดลง บริหารบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยประหยัดเวลาที่สูญเสียซึ่งอาจเกิดจากการตัดสินใจผิดพลาด อาจเกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงานและช่วยประหยัดงบประมาณของกรุงเทพมหานครในระยะยาว และที่สำคัญโครงการนี้ เป็นการช่วยเหลือประชาชนในเชิงป้องกันและแก้ไข อีกทั้งลดความเสียหายในด้านทรัพย์สินของประชาชนในกรณีเกิดเหตุการณ์น้ำท่วม

ปัญหาน้ำท่วมในถนนสายหลักได้อย่างรวดเร็ว และการสื่อสารมาใช้ในการบริหาร เพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีความเป็นเลิศด้านการบริการ (Best Service Organization) ในอนาคตต่อไป

พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครที่มีระบบการซ่อมบำรุงเครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกลที่ทันสมัย ทำให้การบริหารงานป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่จุดอ่อนน้ำท่วมต่างๆ ในเขตพระนคร ทั้ง ๓๕ เขต มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ภาคผนวก

ตารางที่ ๑ จำนวนเครื่องสูบน้ำเครื่องเครื่องยนต์ดีเซลและเรือผลักดันน้ำของ กองเครื่องจักรกล. ๒๕๖๐

ลำดับ	รายการ	จำนวน (เครื่อง/ลำ)	อัตราสูบ(ลบ.ม./วินาที)
๑	เครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซลของสำนักการระบายน้ำ	๕๑๕	๘๐.๖๘
๒	เครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซลของสำนักงานเขต (ฝั่งพระนคร ๓๕ เขต)	๘๐๘	๑๐๖.๓๓
๓	เรือผลักดันน้ำ	๓๔	๔๒.๕

ที่มา: กลุ่มงานซ่อมและบำรุงรักษา ๑ กองเครื่องจักรกล สำนักการระบายน้ำ (ตุลาคม ๒๕๖๐)

ตารางที่ ๒ จำนวนเครื่องสูบน้ำเครื่องเครื่องยนต์ดีเซลและเรือผลักดันน้ำของ กองเครื่องจักรกล. ๒๕๖๑

ลำดับ	รายการ	จำนวน (เครื่อง/ลำ)	อัตราสูบ(ลบ.ม./วินาที)
๑	เครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซลของสำนักการระบายน้ำ	๕๓๕	๘๐.๖๘
๒	เครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ดีเซลของสำนักงานเขต (ฝั่งพระนคร ๓๕ เขต)	๘๒๕	๑๐๖.๓๓
๓	เรือผลักดันน้ำ	๓๔	๔๒.๕

ที่มา: กลุ่มงานซ่อมและบำรุงรักษา ๑ กองเครื่องจักรกล สำนักการระบายน้ำ (ตุลาคม ๒๕๖๑)

จากข้อมูลตาม ตารางที่ ๑ และตารางที่ ๒ จะเห็นได้ว่าปริมาณเครื่องสูบน้ำเครื่องยนต์ มีความจำเป็นในการบริหารจัดการน้ำในเขตความรับผิดชอบของกองเครื่องจักรกล ที่มีปริมาณเพิ่มขึ้น ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๐ โดยมีอายุการใช้งานมานานเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ทำให้เกิดความชำรุดบ่อยครั้ง อีกทั้งข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีจำกัดจึงไม่สอดคล้องกับปริมาณเครื่องสูบน้ำในความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น ผู้ศึกษาจึงนำการซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน(PM) มาประยุกต์ใช้ในการซ่อมบำรุงรักษาเชิงป้องกันมาร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดแผนงานและการออกปฏิบัติงานซ่อมบำรุงรักษา เพื่อการบริหารบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงมากยิ่งขึ้น

แผนภูมิโครงสร้างกองเครื่องจักรกล

กองเครื่องจักรกล มีหน้าที่ในการรับผิดชอบจัดหา ควบคุม ดูแลให้บริการเครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกล เครื่องทุ่นแรงและยานพาหนะทุกประเภท จัดเก็บและรักษารวมทั้งควบคุมพัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงอะไหล่วัสดุเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่นการซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกล เครื่องทุ่นแรง และยานพาหนะทุกประเภทของสำนักการระบายน้ำและเครื่องสูบน้ำของสำนักงานเขตต่างๆ ตามภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของกรุงเทพมหานครและภารกิจอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งงานภายในส่วนราชการ ดังนี้

๑. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณและธุรการทั่วไป การเงินและงบประมาณ การบัญชี การบริหารงานบุคคล การประชุม การควบคุมดูแลสถานที่และยานพาหนะและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

๒. ฝ่ายพัสดุ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุ จัดหา จัดซื้อ จัดจ้างพัสดุ เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกล ยานพาหนะ เครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงอะไหล่วัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่น การวางแผนการกำหนดความต้องการควบคุม การเก็บรักษา การเบิก-จ่ายพัสดุ การโอนและการจำหน่ายพัสดุตลอดจนรายงานการลงบัญชีการจัดหมวดหมู่ทะเบียนทรัพย์สินพัสดุต่างๆ การสำรวจตรวจสอบและรายงานพัสดุ เช่น สติติน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น การจ่ายวัสดุประจำเดือน การรับ-การจ่ายวัสดุคงเหลือประจำปีงบประมาณและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

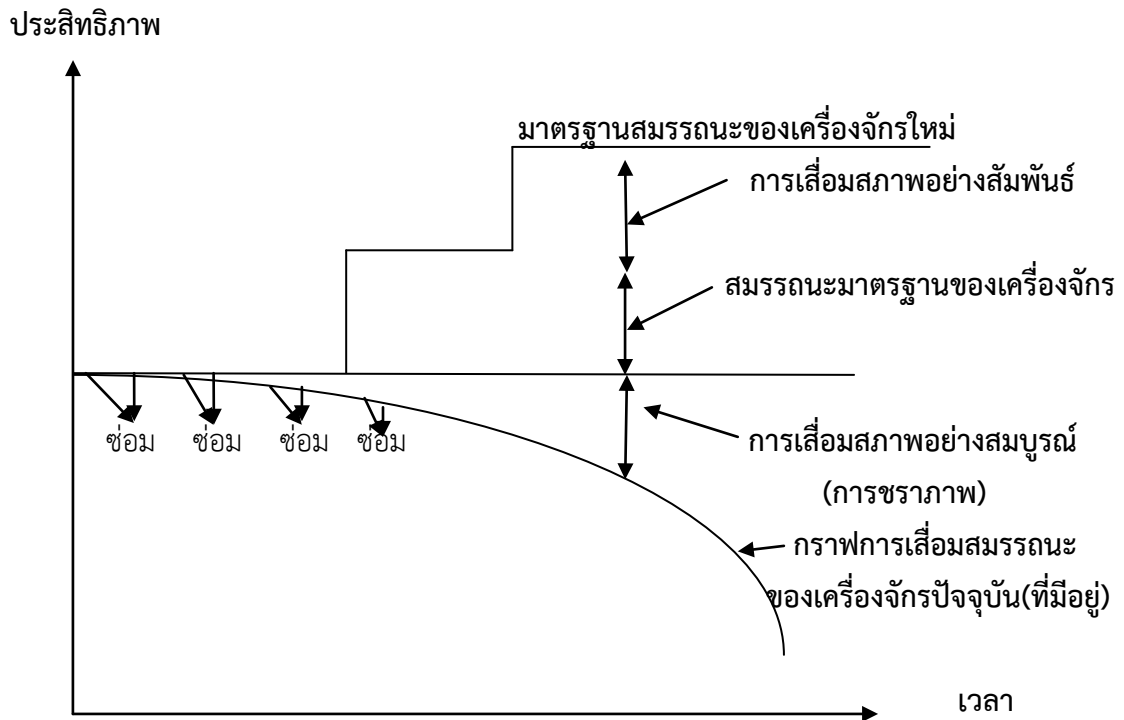
๓. กลุ่มงานบริการเครื่องสูบน้ำ ๑ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการและติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกลและยานพาหนะพร้อมทั้งแก้ไขตัดแปลง ปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพระบบสูบน้ำ การควบคุมมิเตอร์ไฟฟ้า ผู้ควบคุมไฟฟ้าของเครื่องสูบน้ำเครื่องจักรกลให้เป็นไปตามมาตรฐาน ตลอดจนการดูแลรักษาตรวจสอบแก้ไขข้อขัดข้องของเครื่องสูบน้ำและปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยรับผิดชอบพื้นที่เขตฝั่งพระนคร

๔. กลุ่มงานซ่อมและบำรุงรักษา ๑ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกล เครื่องมือกลและยานพาหนะทุกประเภทของสำนักการระบายน้ำ การซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำของสำนักงานเขตต่างๆ การส่งเครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกล เครื่องมือกลและยานพาหนะทุกประเภทเข้ารับการซ่อม การจัดทำทะเบียนประวัติการซ่อม และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องโดยรับผิดชอบพื้นที่เขตฝั่งพระนคร

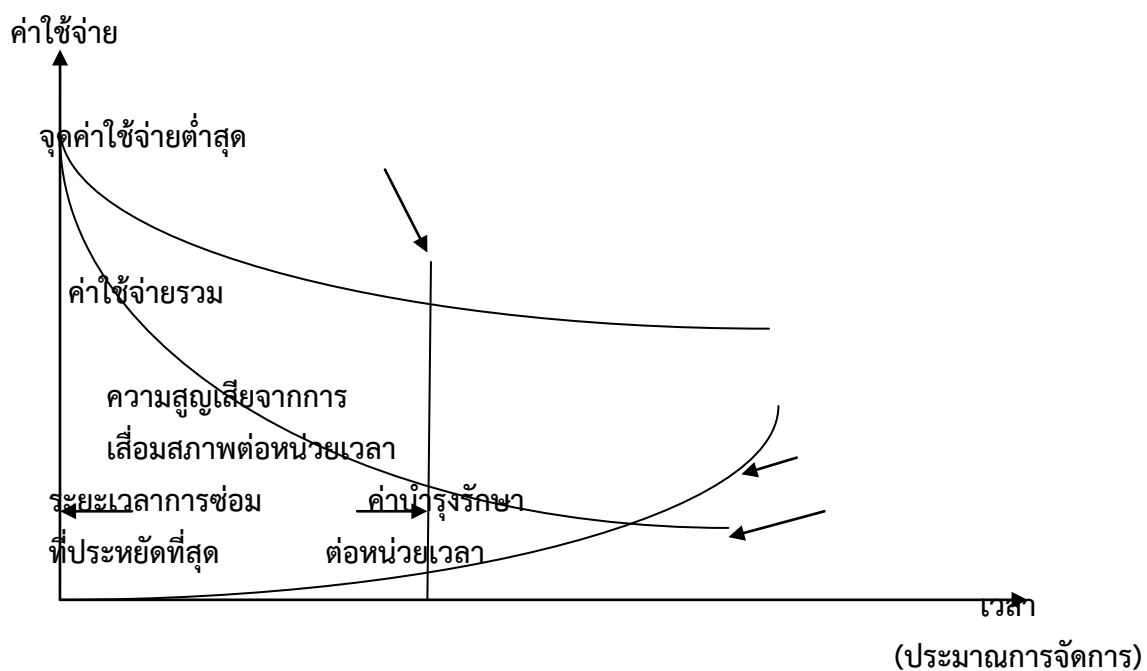
๕. กลุ่มงานบริการเครื่องสูบน้ำ ๒ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเช่นเดียวกับกลุ่มงานบริการเครื่องสูบน้ำ ๑ โดยรับผิดชอบพื้นที่เขตธนบุรี

๖. กลุ่มงานซ่อมและบำรุงรักษา ๒ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเช่นเดียวกับกลุ่มงานซ่อมและบำรุงรักษา ๑ โดยรับผิดชอบพื้นที่เขตธนบุรี

หลักการเพิ่มประสิทธิภาพการซ่อมบำรุงรักษา

จากรูปที่ ๑ แสดงให้เห็นการเสื่อมสภาพอย่างสมบูรณ์ กักับการเสื่อมสภาพอย่างสัมพัทธ์ ซึ่งการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงรักษานั้น หากสามารถช่วยให้สมรรถนะของเครื่องจักรอยู่ในสภาพที่น่าพอใจแล้วย่อมก่อให้เกิดการประหยัดในด้านการสูญเสียทางผลิตผลซึ่งเรียกว่า ค่าสูญเสียเนื่องจากโอกาสที่ใช้งาน (Opportunity Cost) ส่วนระยะเวลาของการซ่อมเครื่องจักรที่ประหยัดที่สุด ดังแสดงในรูปที่ ๒

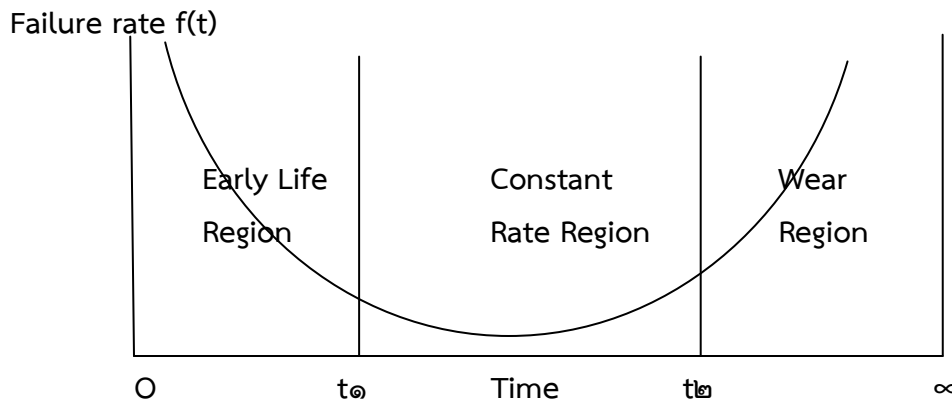

รูปที่ ๒ ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายกับเวลา

ค่าใช้จ่ายรวมทั้งสองนี้ (ค่าใช้จ่ายรวมของเครื่องจักร) สามารถหาจุดค่าใช้จ่ายรวมที่ต่ำสุดได้ ดังนี้ ช่วงเวลาของการซ่อมในระหว่างศูนย์กับจุดค่าใช้จ่ายต่ำสุดนั้น ควรถือว่าเป็นช่วงบำรุงรักษาที่ประหยัดที่สุด และยังเป็นหลักการใช้จ่ายค่าบำรุงรักษาที่ประหยัดที่สุดอีกด้วย

วงจรชีวิตของเครื่องจักร (Machinery life cycle)

วงจรชีวิตของเครื่องจักร นับได้ว่าเป็นวิธีการที่จะนำมาอธิบายช่วงระยะเวลาต่างๆ ของสถานะภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้นของเครื่องจักรที่มีการเสื่อมสภาพ การชำรุด และการสิ้นอายุของเครื่องจักร โดยทั่วไปแล้วมีการอธิบายลักษณะดังกล่าวในรูปภาพ “เส้นโค้งรูปอ่างน้ำ” ซึ่งเป็นกราฟที่อธิบายลักษณะที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปของเครื่องจักรกลและสามารถจัดแบ่งช่วงชีวิตของเครื่องจักรออกเป็น ๓ ช่วงใหญ่ คือ ช่วงระยะเริ่มต้น (Early Life) ช่วงใช้งานปกติ (Constant Rate Region) และช่วงสึกหรอ (Wear Region) ดังรูปที่ ๓

รูปที่ ๓ เส้นโค้งอ่างน้ำ (Bath-tub Curve)

ช่วงระยะเริ่มต้น (ช่วงเวลา $T = 0$ ถึง $T = t_1$)

ในช่วงเวลาเริ่มแรก ($T = 0$) ถึงแม้ว่าจะเป็นช่วงเริ่มแรกแต่ชิ้นงานเหล่านี้ อาจจะมีค่าความเสี่ยงสูงที่จะเสียหาย อัตราความเสียหายในช่วงเริ่มแรกนี้จะมีค่ามากแล้วค่อยๆ ลดลง เรียกช่วงนี้ว่า การเกิดความเสียหายในช่วงเริ่มต้น ซึ่งความเสียหายในช่วงนี้จะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ไม่จำเป็นในการซ่อมแซม หรือสร้างความไม่พอใจของลูกค้าที่มีต่อตัวสินค้า ซึ่งเป็นที่น่าสงสัยว่าชิ้นงานเพิ่งจะผลิตและยังไม่ได้ผ่านการใช้งานเลยทำไมจึงมีอัตราความเสียหาย สาเหตุที่เป็นไปได้ก็อาจจะมาจาก

๑. ความไม่ได้มาตรฐานในการผลิตหรือความผิดพลาดในการควบคุมคุณภาพ
๒. ความผิดพลาดในการออกแบบ
๓. ความผิดพลาดที่เกิดจากการติดตั้ง ผู้ใช้งานอาจจะยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจอย่าง

เต็มที่ในการใช้อุปกรณ์นั้นๆ

๔. ความผิดพลาดจากการใช้งานผิดประเภท

ช่วงการใช้งานปกติ (ช่วงเวลา $T = t_1$ ถึง $T = t_2$)

ช่วงเวลานี้เรียกว่าช่วงที่เกิดความเสียหายแบบคงที่ เพราะว่าอัตราความเสียหายในช่วงนี้จะไม่ขึ้นอยู่กับเวลาการใช้งาน แต่จะขึ้นอยู่กับ ภาระงาน (Load) ที่มากกระทำต่อชิ้นงาน เช่น ถ้าภาระงานมีค่ามาก อาจจะทำให้เกิดความเค้นที่มากเกินไปสะสมอยู่ในชิ้นส่วน ขณะเดียวกันถ้ามีค่าภาระงานต่ำก็อาจจะทำให้เครื่องยนต์ทำงานได้ไม่เต็มสมรรถนะ ชิ้นส่วนกลไกต่างๆ อาจจะไม่เสื่อมได้

ช่วงเวลานี้เรียกว่าช่วงการสึกหรอ ในช่วงนี้อัตราความเสียหายอาจจะไม่เกิดขึ้นแบบสุ่ม (Random) แต่จะมีสาเหตุหลักๆ มาจาก

1. อายุการใช้งาน
2. การสึกหรอของชิ้นส่วนต่างๆ

ค่าอัตราความเสียหายจะเพิ่มขึ้นอย่างมาก (Linearly Increasing Failure Rate) ในช่วงปลายอายุการใช้งาน หากต้องการที่จะลดผลกระทบของความเสียหายที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ อาจจะทำได้โดยการวางแผนระบบการซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน (Preventive Maintenance) หรือการเปลี่ยนและทดแทนชิ้นส่วน (Replacement)

การซ่อมบำรุงรักษาเมื่อเกิดเหตุ (Breakdown Maintenance)

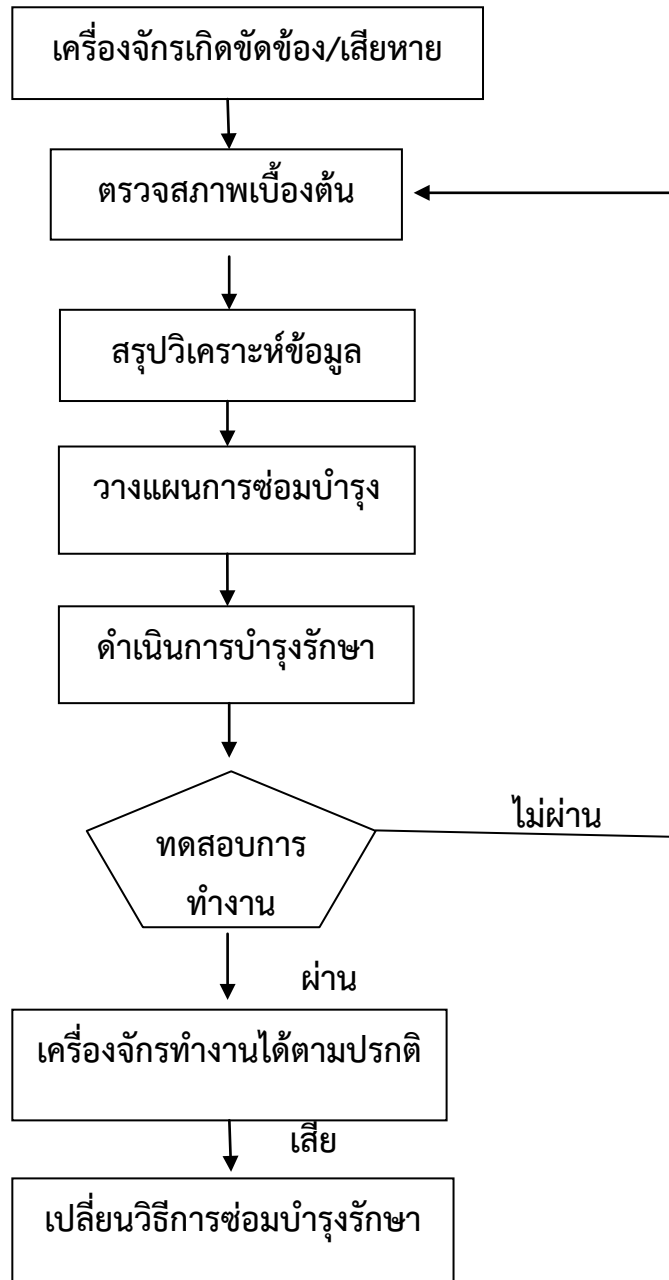
การซ่อมบำรุงรักษาเมื่อเกิดเหตุ หมายถึง การซ่อมแซมหรือเปลี่ยนชิ้นส่วนต่างๆ ของเครื่องจักร เมื่อเครื่องจักรนั้นขัดข้องหรือเสียหายในขณะที่เครื่องกำลังทำงานอยู่ โดยไม่รู้มาก่อนว่าจะเกิดการเสียหายขึ้น และเมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้ต้องหยุดเครื่องเพื่อทำการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนชิ้นส่วนที่เสียหาย เช่น การเปลี่ยนสายพาน หรือการเปลี่ยนฟิวส์ตู้ควบคุมเมื่อขาด

ข้อดีของการซ่อมบำรุงเมื่อเกิดเหตุ

1. สามารถใช้ประโยชน์ชิ้นส่วนหรือส่วนประกอบของเครื่องจักรได้เต็มที่ตลอดอายุการใช้งาน
2. ไม่ต้องใช้ความพยายามมากในการวางแผนงาน

ข้อเสียของการซ่อมบำรุงรักษาเมื่อเกิดเหตุ

1. เกิดการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูงเมื่อเครื่องจักรเสีย
2. การซ่อมแซมจะต้องทำงานอย่างเร่งรีบ มักทำให้ผลงานที่ออกมาขาดคุณภาพ
3. ชิ้นส่วนอะไหล่ที่สามารถเก็บรักษาไว้ได้นาน ทำให้สิ้นเปลืองค่าเก็บรักษาสูงจนกว่าจะมีความจำเป็นต้องใช้
4. ชิ้นส่วนอะไหล่ที่ไม่สามารถเก็บรักษาได้นานในห้องเก็บอุปกรณ์มักจะจัดหามาใช้ไม่ได้ทันเวลา
5. หากมีเครื่องจักรหลายเครื่องเสียในเวลาเดียวกัน ไม่มีเจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุงเพียงพอที่จะให้บริการอย่างทั่วถึง
6. ไม่สามารถให้คำรับรองได้แน่นอนว่าจะมีเครื่องจักรพร้อมใช้งานเมื่อใด

รูปที่ ๔ แผนปฏิบัติขั้นตอนการซ่อมบำรุงรักษาเมื่อเกิดเหตุ

การซ่อมบำรุงรักษาเชิงป้องกัน (Preventive Maintenance)

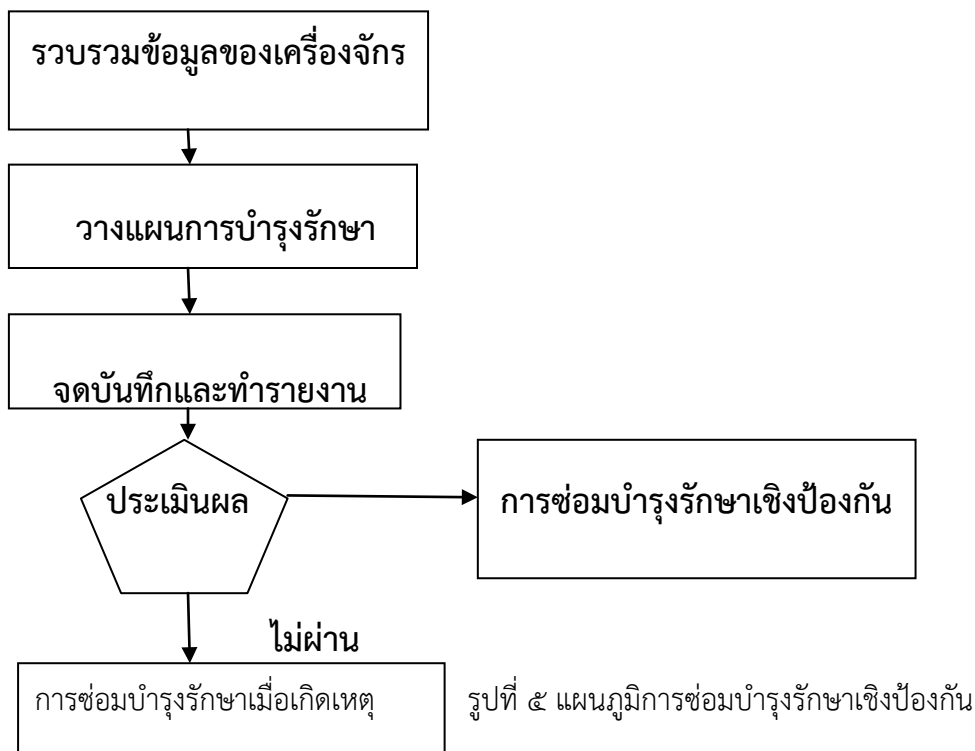
การซ่อมบำรุงเชิงป้องกันได้พัฒนาขึ้นจากการปรับปรุง ข้อดีของการซ่อมบำรุงรักษาเมื่อเกิดเหตุโดยไม่ต้องรอให้เครื่องจักรเกิดการเสียหายแล้วค่อยมาซ่อมแซม มีการวางแผนในการแก้ไขไว้ล่วงหน้าหรือ กำหนดช่วงระยะเวลาในการตรวจสอบและการบำรุงรักษาเครื่องจักร เพื่อป้องกันความเสียหายในระยะเริ่มต้น เช่น การทำความสะอาดเครื่องจักร การหล่อลื่นเพื่อป้องกันการสึกหรอ การถอดเปลี่ยนชิ้นส่วน และการเก็บข้อมูลการขัดข้อง

ข้อดีของการซ่อมบำรุงรักษาเชิงป้องกัน

๑. สามารถวางแผนการซ่อมบำรุงรักษาได้ล่วงหน้า เช่น การกำหนดเวลาหยุดใช้เครื่องจักรเพื่อทำการซ่อมบำรุงรักษาที่จำเป็นได้
๒. มีแผนงานที่ได้มาตรฐาน และสภาพการทำงานที่ดี
๓. มีความมั่นใจในสภาพของเครื่องจักรว่ามีความพร้อมในการใช้งาน
๔. ลดการเสียเวลาในการหยุดเครื่องจักรกะทันหัน
๕. ลดอัตราการบกพร่องและต้นทุนผลิตภัณฑ์

ข้อเสียของการซ่อมบำรุงรักษาเชิงป้องกัน

๑. เสียเวลาสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์หาสาเหตุของการขัดข้อง
๒. ในทางปฏิบัติข้อมูลที่ได้มา มักจะไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงทำให้การวิเคราะห์ผิดพลาด และการวางแผนเพื่อการซ่อมบำรุงรักษาผิดพลาดด้วย
๓. การใช้มาตรการป้องกัน โดยการเปลี่ยนชิ้นส่วนตามกำหนด ทำให้ไม่ทราบอายุการใช้งานที่แท้จริงของชิ้นส่วนนั้นๆ และเป็นการสิ้นเปลือง ในกรณีที่กำหนดระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงชิ้นส่วนเร็วกว่าที่ควรจะเป็น

บรรณานุกรม

แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม กรุงเทพมหานคร ประจำปี ๒๕๖๑ ในส่วนรับผิดชอบสำนักงาน
การระบายน้ำ

สำนักการระบายน้ำ <http://dds.bangkok.go.th/contact.php> [สืบค้นเมื่อ วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๒]

สถาบันพระปกเกล้า (2561). *การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่*. ค้นเมื่อ ๕ มกราคม 2562 จาก

<http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่>

ชื่อ นายจิระพงศ์ ระเบียบ
วันเดือนปีเกิด ๑ มกราคม ๒๕๑๕
ตำแหน่งหน้าที่การทำงาน นายช่างเครื่องกลชำนาญงาน
กองเครื่องจักรกล สำนักงานระบายน้ำ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน สำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร
๑๒๓ ถนนมิตรไมตรี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๗ ๖๐๒๑ โทรสาร ๐ ๒๒๔๗ ๖๐๒๑

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๓๖ วิทยาลัยการต่อเรือ

ประสบการณ์การรับราชการ

พ.ศ. ๒๕๔๒ นายช่างเครื่องกล ๒ โรงงานอ่อนนุช ๒

ฝ่ายโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยอ่อนนุช

สำนักรักษาความสะอาด

พ.ศ. ๒๕๔๔ นายช่างเครื่องกล ๓ โรงงานอ่อนนุช ๒

ฝ่ายโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยอ่อนนุช

สำนักรักษาความสะอาด

พ.ศ. ๒๕๔๖ นายช่างเครื่องกล ๔ กองเครื่องจักรกล

สำนักงานระบายน้ำ

พ.ศ. ๒๕๔๙ นายช่างเครื่องกล ๕ กองเครื่องจักรกล

สำนักงานระบายน้ำ

พ.ศ. ๒๕๕๑ นายช่างเครื่องกล ๖ กองเครื่องจักรกล

สำนักงานระบายน้ำ

พ.ศ. ๒๕๕๔ นายช่างเครื่องกลชำนาญงาน